

Lakia ja lastensuojelua keskustelufoorumit

5.Foorumi: Lastensuojelun erityiskysymykset 4.11.2022

Lakia ja lastensuojelu keskustelufoorumien sisältö on rakentunut alueen työntekijöiltä tulleiden ennakkokysymysten pohjalta. Foorumeissa lainsäädännön asiantuntijat ovat vastanneet kysymyksiin suullisesti. Aiheista on käyty yhteistä keskustelua.

Keskustelufoorumissa lainsäädännön asiantuntijoina:

Assi Uuskallio, Lehti & kumppanit Oy

Tapio Rätty, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia

Tämän kirjallisen koosteen 4.11.2022 toteutetusta Lakia ja lastensuojelua -keskustelufoorumista ovat laatineet kehittämiskoordinaattorit Anu Niemi-Weckström ja Katri Turunen. Koosteen on tarkastanut Tapio Rätty, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia.

1. Mitä olisi huomioitava lainsäädännön näkökulmasta lapsen koulutuksen järjestämisessä rajoitustoimenpiteiden (esim. liikkumisvapauden rajoittaminen tai erityinen huolenpito) aikana?

Vastaus:

- Lapsella on oikeus koulunkäyntiin ja sitä tukeviin palveluihin sijoituksesta huolimatta.
- Erityis.huolenpidonjakso (EHO) on yksi tapa järjestää sijaishuolto lastensuojelussa. EHO-jakso ei vähennä lapsen sivistyksellisiä oikeuksia.
 - Sosiaalityöntekijän ja opetuksen järjestäjän tulee miettiä yhteistyössä opetuksen järjestäminen ja huomioida tässä lapsen oikeudet. Opetus järjestetään siinä laajuudessa, mitä lapsen tilanne mahdollistaa (lastensuojelulaki 52 a § sivistykselliset oikeudet sijaishuollon aikana).
 - EHO-jakson aikana ei saa laiminlyödä opetuksen järjestämistä. Lapsi ei voi esimerkiksi menettää koulupaikkaa, eikä koulupaikkaa voi laittaa jakson vuoksi ”jäähyllä”. EHO-jakson aikana lapsi ei käy lähikoulua, mutta oikeus opetukseen on turvattava muilla perusopetuslain tarkoittamilla keinoilla.
 - Kun sosiaalityöntekijä valmistelee EHO-jaksoa, on hänen mietittävä, miten lapsen sivistykselliset oikeudet toteutetaan jakson aikana. Tehdään yhteistyötä lapsen, huoltajien, sijaishuoltoapaikan ja opetuksen järjestäjän kanssa pohtien yhdessä, millä tavoin opetus järjestetään (+ mahdolliset perusopetuslain ja sijaishuoltoapaikassa lapselle annettavaan tukeen perustuvat erityisjärjestelyt).
 - EHO-jakson jälkeen tulee mahdollistaa kouluun palaaminen välittömästi.
- Liikkumisvapauden rajoituspäätöksen (lvr) aikana lapsi voi käydä lähtökohtaisesti normaalisti omassa koulussaan. Rajoituspäätös tehdään usein sen vuoksi, että sillä pyritään turvaamaan lapsen tilanne ja esimerkiksi estämään mm. karkaamiset. Lvr:n aikana voi olla, ettei lapsi voi esimerkiksi oman tilanteensa vuoksi käydä koulussa ja tällöin on mietittävä, miten opetus järjestetään. Lvr-päätös itsessään ei voi olla peruste koulunkäynnin keskeyttämiselle/rajoittamiselle.

- Lvr:n voi tehdä pisimmillään 30 vuorokaudeksi. Laitoksessa rajoitus voidaan tehdä lyhytaikaisesti.
- Jos päätetään lapsen etu huomioiden, että lapsi ei käy koulua tietyllä aikavälillä, siitä on tehtävä koulussa päätös perusopetuslain mukaisesti.
 - Lapsi voi tehdä koulun (käytännössä opettajan) antamia tehtäviä laitoksessa, mutta laitos ei voi korvata opetusta, eivätkä ohjaajat voi vastata opetuksesta.
 - Oppilaalla on oikeus myös rajoitusten aikana edelleen perusopetukseen, oppilaanohjaukseen, oppilashuollon palveluihin ja erityisopetukseen perusopetuslain 4 § ja 6 §:n mukaisesti.
- Kunta vastaa opetuksen järjestämisestä ja sillä on siihen vastuu myös rajoitustoimenpiteiden (EHO ja lvr) aikana.
 - Koulu/opetuksen järjestäjä ei voi siirtää opetuksen järjestämis- ja valvontavastuuta sijaishuoltopaikkaan.
 - Lastensuojelulaitoksilla ei useinkaan ole lupia opetuksen järjestämiseen (harvoilla laitoksilla).
- Perusopetuslain 18 §:n mukaisesti voidaan tehdä erityisiä opetusjärjestelyjä, mutta silloinkaan ei voi poiketa opetuksen järjestämisvastuusta.
- Erityiset opetusjärjestelyt voivat tulla kyseeseen, kun tehty rajoitustoimenpiteitä tai kun lapsella on esimerkiksi sellaisia mielenterveys- ja päihdeongelmia, jotka estävät koulun käymisen kuntoutuksen aikana. Nämä eivät kuitenkaan ole syitä siihen, ettei lapsi kävisi lainkaan koulua, vaan nimenomaan mietittävä erityisiä järjestelyjä, kuten verkko-opetus, etäopetus jne. Järjestämisvastuu on koululla.
- Tilapäistä vapaata opinnoista ei voi käyttää jokaisessa sijoitustilanteessa, vaan tehtävä aina yksilöllinen arviointi ja huomioitava lapsen tilanne.
- Sijoitus, lapsen sairaus tai psyykkiset esteet jne. eivät saa estää koulunkäyntiä. Lasta on tuettava yksilöllisillä opetusjärjestelyillä, kuten ohjaus, apuvälineet tai henkilökohtainen apu ja tarvittaessa myös sosiaalihuollon keinoin (mm. tukihenkilö, lisäresursointi laitokseen). Keskeistä monialainen yhteistyö.
- Lapsella on subjektiivinen oikeus perusopetukseen ja perusopetuksen jälkeiseen opetukseen myös sijaishuollon ja rajoitustoimenpiteiden aikana (lastensuojelulaki 52 a §).
- Perusopetuslain 30 §:ssä ja 31 §:ssä puhutaan opetukseen liittyvän tuen järjestämistä, jolla voidaan tarkoitaa mm. koulupäivän lyhentämistä, etäopetusta. Näitä järjestelyjä voi käyttää ainoastaan silloin, kun lapsen yksilöllinen tilanne sitä edellyttää esim. terveydentilan vuoksi. Ne on tarkoitettu tilapäisiksi ja opetuksen järjestäjä valvoo tätä.
- Erityisistä opetusjärjestelyistä tulee tehdä valituskelpoinen päätös ja se toimitetaan lapselle, huoltajille ja sijaishuollossa olevan lapsen osalta sosiaalityöntekijälle.
- Sosiaalityöntekijä voi vaatia sijaishuollossa olevalle lapselle erityisiä opetusjärjestelyjä. Tällöin tulee tehdä myös päätös siitä, suostutaanko siihen vai ei eli päätös, joka toimitetaan edellä mainitulla tavalla asianosaisille.
- Jos lapselle on tehty päätös erityisestä tuesta (perusopetuslaki 17 §) voi rajoitustoimenpiteet, kuten EHO-jakso muuttaa tilannetta ja päätöstä tulee tarkistaa (esim. paikka muuttunut tai asiassa täytyy tehdä erityisiä opetusjärjestelyjä tai järjestää lapselle muuta oppimisen tukea). Päätös erityisestä tuesta tulee aina tarkistaa, kun oppilaan tilanteeseen on tullut muutos.
- Lapsen ollessa avohuollon asiakkaana tai sijoituksessa on päätösvalta lapsen asioista ainoastaan huoltajilla. Lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on silti vastuu valvoa lapsen sivistyksellisten oikeuksien toteutumista.
- Rajoitukset koulussa:

- koulussa tehtävistä rajoituksista päättää koulu, koululla on kirjattuna opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa mm. järjestyssäännöt koulussa
- perusopetuslain 36 d §:n mukaan voidaan lapselta ottaa haltuun kielletty esine tai aine tietyissä tilanteissa
- koulussa on siis mahdollisuus ottaa haltuun esimerkiksi lapsen/nuoren puhelin, jos tämä häiritsee koulun järjestyssääntöjä (tilanteet tulee miettiä aina yksilöllisesti, koskee yhtä oppituntia tai esim. koulupäivää)
- perusopetuslaki 29 §:ssa todetaan, että mitä ei saa tuoda kouluun, voidaan ottaa haltuun ja voidaan tehdä 36 d §:n mukaisesti omaisuuden tarkastus
- apulaisoikeusasiamiehen ratkaisussa on todettu, ettei kenelläkään ole oikeus vaatia haltuunsa esimerkiksi lapsen puhelinta, jos siihen ei ole lakiin perustuvaa syytä → sitä ei voida siis ottaa pois esimerkiksi varmuuden vuoksi tai lasta ei voida sijaishuoltopaikassa ennakolta kieltää esimerkiksi koulun tai sosiaalityöntekijän tai huoltajien pyynnöstä ottamasta puhelinta mukaan kouluun
- koulu toimii perusopetuslain mukaisesti ja sijaishuoltopaikassa taas lastensuojelulain mukaisesti (esim. henkilöntarkastus)
- lastensuojelulaki 65 §:n 3 mom. mukaan voidaan ottaa haltuun aineet tai esineet, jos esine vaarantaa sijaishuollon järjestämistä (koulu ei voi pyytää, ettei lapsi ota kouluun mukaan puhelinta)

2. Miten minun tulee sosiaalityöntekijänä valvoa sijaishuoltopaikan toimintaa ja esimerkiksi olla tietoinen rajoitustoimenpiteistä? Entä jo olen niistä eri mieltä?

Vastaus:

- Lastensuojelulaki 79 §: Sijaishuollon valvonta
- Sosiaalityöntekijällä on velvollisuus valvoa, että lapsi saa tarvitsemansa hoidon ja huolenpidon sekä palvelut. Nämä tulee olla kirjattuna asiakassuunnitelmaan. Sijaishuoltopaikalla tulee olla hoito- ja kasvatussuunnitelma, joka tulee toimittaa sosiaalityöntekijälle.
 - Sosiaalityöntekijä ei voi siirtää lakisääteisiä tehtäviään sijaishuoltopaikalle.
 - Sosiaalityöntekijän on valvottava ja seurattava sijaishuollon toteutumista ja sijaishuoltopaikkaa. Jos toimintaan on ollut tarve tehdä muutoksia, niin sosiaalityöntekijällä on valvottava toteutumista. Tulee valvoa esimerkiksi käytäntöjä, rajoitustoimenpiteitä ja kohtelua.
 - Sosiaalityöntekijä tekee valvontaa myös tapaamalla ja keskustelemalla oman asiakkaana olevan lapsen kanssa.
 - Jos sosiaalityöntekijä on havainnut puutteita, tulee niistä ilmoittaa myös muille kunnille/hyvinvointialueille, joiden asiakkaita on sijoitettuna yksikössä. Ilmoitus on tehtävä myös Aluehallintovirastoon.
- Sijaishuoltopaikassa tehdyt rajoituspäätökset on toimitettava sosiaalityöntekijälle viipymättä. Sosiaalityöntekijän on tärkeä kiinnittää huomiota mm. siihen, onko lapsen mielipide selvitetty, miten se on selvitetty, onko päätös annettu lapselle tiedoksi jne.
- Tilanteissa, joissa lapsi on kokenut kohtelun epäasiallisena tai sosiaalityöntekijä saa jollain tavoin tietoonsa viitteitä epäasiallisesta kohtelusta, on sosiaalityöntekijän hyvä katsoa rajoituspäätökset (esim. eristys, kiinnipito). Samoin, jos on olemassa tallenteita tai nauhoja. Ne ovat myös osa viranomaisen asiakirjoja. Lisäksi katsottava kirjaukset ja verrattava näitä keskenään.

- Sosiaalityöntekijän tulee tehdä tarkempaa seurantaa etenkin tilanteissa, joissa:
 - lapsi tai vanhempi on tuonut esiin epäasiallista kohtelua
 - lapsi tai vanhempi on tehnyt epäkohtailmoituksen, kannellut tms.
 - lapsi käytöksellään (esim. karkailut) viestii siitä, että jokin tilanteessa vaatii tarkastelua
 - toinen kunta/hyvinvointialue tai muu toimija tekee ilmoituksen
 - sijaishuoltopaikassa tehdään toistuvia rajoituspäätöksiä
- Jos lapseen kohdistuu rajoitustoimenpiteitä, tulee jälkiselvittely tehdä välittömästi, kun lapsi siihen kykenee. Jälkiselvittelyasiakirjat on toimitettava sosiaalityöntekijälle ilman aiheetonta viivästystä. Myös tähän sosiaalityöntekijän on tärkeä kiinnittää huomiota sijaishuoltopaikan kirjauksissa. Kirjauksista voidaan katsoa, mitä on tapahtunut edellisenä ja rajoituksen jälkeisinä päivinä.
 - Lastensuojelulaki 74 a §: Rajoituksen lapsikohtainen arviointi
- Sosiaalityöntekijä ei voi perustaa valvontaa ainoastaan kuukausiraporttien lukemiseen.
- Lähtökohtaisesti sosiaalityöntekijä voi muuttaa rajoituspäätöksiä ainakin yhteydenpidon rajoittamista (ypr) koskevan päätöksen ja mahdollisesti myös lvr:n, mutta tärkeää on keskustella ensin sijaishuoltopaikan kanssa. Usein asioissa päästään yhteisymmärrykseen ja sijaishuoltopaikka voi purkaa oman päätöksen tarvittaessa.
- Sosiaalityöntekijän tulee keskustella lapsen kanssa.
- Jos sosiaalityöntekijä havaitsee sijaishuoltoon liittyviä epäkohtia, asiasta tulee ilmoittaa lastensuojelulain 79 §:n mukaisesti.

3. Mitä laki sanoo lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän velvollisuudesta tavata lasta?

Vastaus:

- Lapsella on oikeus tavata sosiaalityöntekijää tai muuta lastensuojelun työntekijää asiakassuunnitelmaan kirjatulla tavalla (lastensuojelulaki 29 §).
- Lapsella on oikeus tavata henkilökohtaisesti sosiaalityöntekijää (53 §), tapaamisten toteuttaminen on merkittävä asiakassuunnitelmaan.
- Lapsen on oltava tietoinen, milloin sosiaalityöntekijä tapaa häntä henkilökohtaisesti (ilman huoltajia tai sijaishuoltopaikan henkilökuntaa).
- Yleensä lapsi haluaa puhua. Keskeistä on, miten työntekijä asiat esittää ja millä tavoin lapselle puhuu.
- Lapsella on oikeus osallisuuteen:
 - oikeus osallistua palvelujen suunnitteluun
 - oikeus hyvään kohteluun
 - oikeus tulla kuulluksi ja kuunnelluksi
 → nämä myös tärkeitä tekijöitä sijaishuollon ja lastensuojelun onnistumiseksi
- Sosiaalityöntekijän on varattava riittävästi aikaa lapsen kanssa tehtävällä työllä.
- Sosiaalityöntekijän pitää pyrkiä osallistamaan lasta, jotta lapsi uskaltaa esittää omia mielipiteitä. → Kannustaa, mutta varmistaa, ettei niistä seuraa lapselle seuraamuksia tai vastatoimia.
- Sosiaalityöntekijän pitää pystyä ottamaan lapselta vastaan myös itseä koskevaa kritiikkiä ja arvostelua.
- Sosiaalityöntekijän tulee tarjota lapselle matalan kynnyksen mahdollisuuksia ja eri kanavia olla yhteydessä. Samoin erilaisia keinoja tulla kuulluksi (esim. menetelmät)

- Yhteydenpidosta lapsen kanssa on sovittava ja pidettävä kiinni sovituista menettelyistä, lasta ei saa "pettää".
- Sosiaalityöntekijä vastaa aina lapsen tapaamisista ja yhteydenpidosta. Lapsen tapaaminen on kaikkein tärkein asia.
- Lastensuojelulaki mahdollistaa, että lasta voidaan tavata myös lastensuojelun avohuollon asiakkuudessa ilman huoltajien lupaa (merkitään peruste asiakirjoihin).

4. Mitä eroa on lapsen kuulemisella ja mielipiteen selvittämisellä?

Vastaus:

- Lastensuojelulaki 20 §: velvollisuus mielipiteen selvittämiseen ja 12 vuotta täyttäneen oikeus tulla kuulluksi (molemmat tähtäävät lapsen osallisuuteen, mutta lisäksi kyse on määrämuotoisesta päätöksentekoon liittyvästä viranomaiselle kuuluvasta velvollisuudesta)
- Yleisenä velvoitteena on selvittää lapsen mielipide riippumatta lapsen iästä, eli mielipiteen selvittämisessä ei ole ikärajaa.
 - pienenkin lapsen mielipiteen voi selvittää ja ottaa huomioon
 - vauvaikäistä voi tarkkailla ja huomioida, esim. reaktioita, vointia
 - tärkeää lapsen osallisuus omassa asiassaan ja lastensuojelun toteuttamisessa (ei vain päätösasiassa)
 - sosiaalityöntekijä tulee tavata lasta
- Kuuleminen
 - lapsi on lastensuojeluasiassa aina asianosainen, lisäksi lastensuojeluasiassa 12 vuotta täyttäneellä lapsella on puhevalta (12 vuotta täyttänyt lapsi ja huoltaja voivat käyttää puhevaltaa esim. kuulemisissa ja valittaa päätöksistä)
 - velvollisuus lapsen kuulemiseen liittyy päätöksentekoon (hallintolaki 34 §, asianosaisten kuuleminen)
 - sama oikeus on kaikilla asianosaisilla (lapsi, huoltajat ja muut asianosaiset)
 - oikeus myös tutustua päätöksen teon perusteena oleviin asiakirjoihin ennen lausumistaan
 - kuuleminen suoritetaan usein tapaamisella, johon lähetetty kutsu aiemmin
 - asianosaisilla on oltava riittävästi aikaa tutustua asiakirjoihin joko ennalta tai kuulemistilaisuuden yhteydessä
 - hallintolain mukaan kuuleminen kirjallisesti on myös mahdollista
- Julkisuuslain 11 §:ssä säädetään lapsen oikeudesta saada asiakirjoja
 - asiakirjojen luovuttamista arvioitaessa tulee mieltä lapsen etu → tietoja voi jättää antamatta, jos kirjauksien luovuttamisesta aiheutuisi lapselle selkeää vaaraa (oltava vahvat perusteet ja tarvittaessa tehtävä päätös)
- Edunvalvojan sijainen on myös lapsen puhevallan käyttäjä, mutta jos lapsi on täyttänyt 12 vuotta, tulee hänelle edelleen varata tilaisuus tulla kuulluksi
- Edunvalvojan kohdalla tulee tarkistaa, mihin edunvalvoja on lapselle määrätty (mihin tehtävään ja onko minkä lain mukainen (lastensuojelulaki, sosiaalihuollon asiakaslaki vai holhoustoimesta annettu laki)
- Edunvalvoja ei poista huoltajan oikeutta edustaa lasta esim. kouluasioissa tai käyttää huoltajalle kuuluvaa omaa puhevaltaa.

- Kuulemisten tarkoitus on myös tuoda esiin asianosaisten näkemyksiä ja tilanteeseen liittyviä muita mahdollisia ratkaisuja, nämä on kirjattava asiakirjoihin ja otettava huomioon asiaa päätettäessä.
- Mielenpitemien selvittämisestä ja kuulemisesta lastensuojeluasiassa lastensuojelulaki 20 § ja 42 §, erilaiset perusteet kuulematta jättämiselle hallintolaki 34 §
 - Asianosaisten kuulemiseksi on pyrittävä etsimään erilaisia keinoja, eikä esimerkiksi luovuteta heti, jos asianosaisten ei vastaa puhelimeen tai hänen yhteystietonsa puuttuvat (tämä eivät riitä perusteeksi)
 - vaikka kuulematta jättämisen perusteet olisi olemassa, se ei velvoita jättää kuulematta (voidaan siis silti kuulla)

5. Mitä laki sanoo lastensuojelun velvollisuudesta tehdä yhteistyötä muiden tahojen kanssa yhteisen asiakkaan hyväksi? Rautalankamalli tästä.

Vastaus:

- Sosiaalityöntekijän on varmistettava, että käytössä on riittävä asiantuntemus lapsen tarpeita ja tilannetta ajatellen.
- Jo palvelutarpeen arvioinnin vaiheessa kuuluu tehdä monialaista yhteistyötä (esim. mitä tuen tarpeita)
- Lastensuojelulain 31 §:ssä säädetään velvollisuudesta järjestää tapaaminen, jossa mukana muita toimijoita → lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä arvioi, ketä tarvitaan mukaan (lapsen tuen tarpeet). Monialaisesta yhteistyöstä säännöksiä myös sosiaalihuoltolaissa, joka tulee siis sovellettavaksi.
- Sosiaalityöntekijän kuuluu toimia koollekutsujana monialaisessa yhteistyössä ja muilla toimijoilla on velvollisuus osallistua.
- Eri toimijoilla on omassa lainsäädännössä velvoitteita toimintaansa. Esim. sijaishuollossa olevan lapsen terveydenhuolto tai koulunkäynti ei voi jäädä sijaishuoltopaikan varaan, vaan eri toimijoilla omat velvoitteet. Lisäksi jos lastensuojelun tarve johtuu riittämättömistä palveluista, esim. terveydenhuolto, tulee ne järjestää viipymättä. (katso edelliset Lakia ja lastensuojelua -keskustelufoorumien koosteet)
- Lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä tulee olla mahdollisuus hyödyntää lastensuojelun moniammatillista asiantuntijaryhmää (lastensuojelulaki 14 §).
- Sosiaalityöntekijällä on ns. langat käsissään monialaisen yhteistyön suhteen ja muut toimijat voivat toimia aloitteen tekijöinä mm. yhteydenoton ja lastensuojeluilmoituksen kautta.

6. Selvää on, että yhteistyötä tehdään eri palveluiden kesken. Haluan kuitenkin varmistaa, onko lapsiperheiden sosiaalipalveluissa olevan perheen vanhemmilla oikeus saada palveluja myös aikuissosiaalipalveluista? Esim. sosiaaliohjausta talousasioissa?

Jos on, millä voin perustella oikeutta saada kyseisiä palveluita, jos aikuissosiaalityöstä kieltäydytään ottamasta vanhempaa asiakkuuteen vedoten asiakkuuteen lapsiperheiden sosiaalipalveluissa? Vai onko niin, että kun työikäisellä on alaikäinen lapsi, ja hän ohjautuu esim. toimeentuloasiassa aikuissosiaalityöhön, asia ohjautuu aina automaattisesti perhesosiaalityöhön/lastensuojeluun? Voidaanko tällaista linjaa toteuttaa, vaikka se heikentäisi vanhemman oikeutta tarvitsemaansa

tukeen? Aina perhesosiaalityössä/lastensuojelussa ei ole tarkoituksenmukaista osaamista ja esimerkiksi päätösoikeuksia kaikkiin niihin asioihin, joihin aikuissosiaalityössä on.

Vastaus:

- Sosiaalihuoltolain lähtökohtana on riittävien ja tarpeenmukaisten palveluiden järjestäminen.
- Laki ei tunne erittelyä esim. aikuissosiaalityön ja lapsiperhepalveluiden välillä.
- Se millaisia palveluja järjestetään, lähtee asiakkaan tarpeista. Asiakkaan ei tule joustaa palvelujärjestelmän mukana, vaan järjestelmän tukee joustaa asiakkaan tarpeiden mukaisesti.
- Asiakkaalla on oikeus saada aikuissosiaalityön palveluja, jos hänellä on siihen tarve.
- Samoin esimerkiksi vammaispuolustajan mukaisia palveluja saava on oikeutettu sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain mukaisiin palveluihin. (yleis- ja erityislakien palveluihin)
- Lapsen lastensuojelun asiakkuus ei estä vanhemmilta esim. sosiaalihuollon asiakkuutta.
- Monialainen yhteistyö tärkeää.

7. Voiko perheneuvolan palveluista tehdä teknisiä päätöksiä ja jättää palvelutarpeen arvion ja suunnitelman tekemättä ilmeisen tarpeettomana? Toki siten, että asiakkaalle kerrotaan hänen oikeutensa palvelutarpeen arvioon ja suunnitelmaan.

8. THL julkarin* ja käytännön mukaan perheneuvolalla on kolme tehtävää, joita ohjaa eri lainsäädäntö: sosiaalihuoltolain mukainen sosiaalipalvelu, nimeltä kasvatus- ja perheneuvonta ja terveydenhuoltolainsäädännön alla tapahtuva lastenpsykiatrinen hoito ja kuntoutus. Kasvatus- ja perheneuvolat toteuttavat myös perheasioiden sovittelua, jonka lakiperusta löytyy avioliittolaista. (* Kasvatus- ja perheneuvonta 2020-luvulla: Kasvatus- ja perheneuvonnan kansallisen kehittämisprosessin loppuraportti, s. 9 – 10.)

Miten nämä huomioidaan päätöksenteossa? Jos esimerkiksi lastensuojelun asiakkuudessa olevan lapsen tilanteessa perheneuvolan työskentely todetaan keskeiseksi ja riittäväksi, eikä näin ollen lastensuojelun asiakkuudelle ei ole enää tarvetta, voidaanko ls-asiakkuus päättää? Jos perheneuvolan työskentelystä pitää tehdä päätös, mikä taho sen voi tällöin tehdä? Ja kuka seurannasta ja tarvittaessa jatkopäätöksestä vastaa? Pitääkö tätä varten siirtää asiakkuus sosiaalihuoltolain mukaisiin palveluihin?

Vastaukset kysymyksiin 7-8:

- Sosiaalihuoltolaki 26 §: kasvatus- ja perheneuvonta
- Kasvatus- ja perheneuvonta on sosiaalihuollon palvelu ja tällöin siitä tulisi tehdä päätös (palvelu myönnetään/ei myönnetä) → oikeusturva edellyttää päätöksen tekemistä (mahdollistaa mm. asiakkaalle päätöksestä valittamisen)
- Palvelutarpeen arviointi voidaan jättää tekemättä, jos se on ilmeisen tarpeeton (esim. jos muualla järjestetty/tehty)
 - pta voi olla myös tarpeeton, jos lapsen ja perheen tuen tarve voidaan tyydyttää yksittäisellä palvelulla → kasvatus ja perheneuvonta saattaa olla tällainen, mutta ei aina
 - voi siis olla, että kasvatus ja perheneuvonnan kohdalla tulee tehdä palvelutarpeen arviointi ja asiakassuunnitelma

- asiakassuunnitelma on keskeinen, koska asiakas pystyy siitä tarkistamaan mm. mihin oikeutettu (palvelut, tavat jne.)
- Kun lapsella ei lastensuojelun tarvetta ja kyse kasvatus ja perheneuvonnasta, niin ei siirretä sosiaalihuollon palveluihin, koska kasvatus ja perheneuvonta on jo sosiaalihuoltoa
- Laista ei löydy, kuka tekee päätöksen kasvatus ja perheneuvonnasta → ovat kunnan ja tulevan hyvinvointialueen hallintosääntö asioita (pätöksen tekoon liittyvät säännökset)
- Tiivistettynä: kun kysymys sosiaalipalvelun antamisesta, päätös on tehtävä ja kun saa sosiaalihuoltolain mukaista palvelua, on jo sosiaalihuollon asiakas.